

مؤسسة الشيخ
محمد بن صالح العثيمين
رحمه الله تعالى

Poslanica o prirodnoj ženskoj krvi (propisi hajza, istihaze i nifasa)

Uvaženi šejh:

Muhammed b. Salih el-'Usejmin,

**Allah da mu oprostí grijehe, njegovim roditeljima i
svim muslimanima.**

شركاء التنفيذ

جمعية
خدمة المحتوى الإسلامي
باللغات

Poslanica o prirodnoj ženskoj krvi (propisi hajza, istihaze i nifasa)

Uvaženi šejh:

Muhammed b. Salih el-'Usejmin,

**Allah da mu oprosti grijehe, njegovim roditeljima i
svim muslimanima.**

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Najpotpunija zahvala pripada Allahu, Njega hvalimo i veličamo, od Njega pomoć i oprost molimo, te se Njemu kajemo. Njemu se utječemo od zla nas samih i od zla naših djela. Onaj koga On uputi, taj neće zalutati, a koga u zabludu odvede, njega niko uputiti ne može. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Jedinog, Koji nema suparnika, i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i Njegov poslanik, neka su salavat i selam na njega, njegovu porodicu, njegove ashabe i one koji ih slijede u dobročinstvu do Sudnjeg dana. Krv se kod žena može pojaviti prilikom hajza (menstruacije), istihaze (obična krv koja se pojavi prije ili poslije menstrualnog ciklusa i ne smatra se menstrualnom krvlju) i nifasa (postporođajno krvarenje). Ovo predstavlja važnu pojavu koja iziskuje pojašnjenje i poznavanje propisa iste. Isto tako, potrebno je razlučiti pogreške od ispravnih stavova učenjaka u vezi sa ovim pitanjem. Prilikom razlučivanja jačeg i preovlađujućeg stav od onog slabijeg, uporište ćemo tražiti u Kur'anu i sunnetu.

1- Razlog tome jeste što su oni dva osnovna izvora na kojima se zasnivaju Allahovi propisi, putem kojih Mu Njegovi robovi ispovijedaju vjeru i kojim ih je obavezao.

2- Oslanjanje na Kur'an i sunnet donosi smiraj srcu, prostranost u prsima, ugodnost duši i sa tim ćemo izvršiti ono čime smo zaduženi.

3- Sve mimo Kur'ana i sunneta u potrebi je za argumentom i dokazom, dok su oni sami po sebi argument i dokaz.

Dokaz za Allahove propise može biti samo u Allahovom govoru i govoru Njegovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Također, po odabranom mišljenju, stavovi učenih ashaba mogu biti šerijatski dokaz, ali uz dva uvjeta: prvi je da se taj stav ne suprotstavlja Kur'anu i sunnetu, a drugi je da se tom stavu ne suprotstavlja stav drugog ashaba. Ukoliko se u Kur'anu i sunnetu nalazi nešto što odudara od tog stava, onda nam je obaveza postupati prema kur'ansko-sunnetskom tekstu. Također, ako se tom stavu suprotstavi stav drugog ashaba, odrediće se onaj koji je jači i bliži istini, te će se po njemu postupati. Dokaz ovome su riječi Uzvišenog Allaha:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِيَ الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِن تَنَزَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾﴾ [النساء: 59]

Poslanica o prirodnoj ženskoj krvi (propisi hajza, istihaze i nifasa)

"A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." (En-Nisa', 59.)

Ovo je sažeta poslanica koja sadrži neophodna pojašnjenja i propise u vezi sa vrstama krvarenja koja se pojavljuju kod žena, te sadrži sljedeća poglavlja:

Prvo poglavlje: DEFINICIJA HAJZA I NJEGOVA SVRHA

Drugo poglavlje: VRIJEME I TRAJANJE HAJZA

Treće poglavlje: NEUOBICAJENE POJAVE U HAJZU

Četvrto poglavlje: PROPISI VEZANI ZA HAJZ

Peto poglavlje: ISTIHAZA I PROPISI VEZANI ZA NJU

Šesto poglavlje: NIFAS I PROPISI VEZANI ZA NJEGA

Sedmo poglavlje: UPOTREBA ONOG ČIME SE SPREČAVA ILI IZAZIVA HAJZ I ČIME SE SPREČAVA ZAČEĆE ILI IZAZIVA POBAČAJ

*

Prvo poglavlje: DEFINICIJA HAJZA I NJEGOVA SVRHA

Riječ hajz (حيض) u arapskom jeziku označava tečenje ili curenje nečega.

U šerijatskoj terminologiji to predstavlja prirodno krvarenje koje se periodično javlja kod žena u poznatom vremenskom periodu. Dakle, to je prirodna krv kojoj nije uzrok bolest, rana, pobačaj ili porod. I zbog toga, ona se razlikuje shodno stanju žene, klimi i podneblju u kojem živi.

Svrha hajza: Naime, plod u majčinoj utrobi ne može se hraniti onim čime se hrani van utrobe, niti njegova majka, koja je najsamilosnije stvorenje prema njemu, može da ga nahrani. Uslijed toga, Allah Uzvišeni stvorio je u ženi određene izlučevine preko kojih se plod direktno napaja bez potrebe za uobičajenim jedenjem i probavom. Te izlučevine dospijevaju u njegovo tijelo putem krvi kroz pupčanu vrpцу, te prodiru u njegove vene i tako ga hrane. Neka je uzvišen Allah, najljepši Stvoritelj!

To je svrha i mudrost hajza, te stoga, kada žena zatrudni, prekida joj se hajz, osim u rijetkim slučajevima.

Poslanica o prirodnoj ženskoj krvi (propisi hajza, istihaze i nifasa)

Također, mali broj žena koje doje imaju hajz, a naročito u prvom periodu dojenja.

*

Drugo poglavlje: VRIJEME I TRAJANJE HAJZA

Ovo poglavlje sadrži dva segmenta:

Prvi: Godine života u kojima se javlja hajz.

Drugi: Trajanje hajza.

Godine života u kojima se javlja hajz: Hajz se uglavnom javlja između dvanaeste i pedesete godine. Međutim, on se može pojaviti prije i poslije toga, ovisno od fizičkog stanja žene, te sredine i klime u kojima živi.

Učenjaci, da im se Allah smiluje, razilaze se da li ženi hajz nastaje i završava u striktno određenoj dobi, u smislu da se ne može pojaviti prije i poslije toga, a ako se pojavi onda se ne smatra hajzom nego krvlju koja je uzrokovana nekom bolešću ili poremećajem?

Nakon što je spomenuo razilaženje uleme u vezi s tim pitanjem, Ed-Darimi je rekao: "Sve ove stavove smatram pogrešnim, jer je jedino mjerodavno postojanje krvi, pa ako se krv pojavi, svejedno u kojoj količini, stanju, ili godinama, to biva hajzom. A Allah najbolje zna."

Ovo što je kazao Ed-Darimi ispravno je, a spomenuti stav odabrao je i šejhul-islam Ibn Temijje. Stoga, kada god žena vidi krv hajz, ona je u stanju hajza, pa makar to bilo prije devete ili poslije pedesete godine. Razlog tome jeste što su Allah i Njegov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, povezali propise hajza za njegovu pojavu i nisu to ograničili određenim godinama, pa je obaveza uzeti njegovo pojavljivanje kao jedino što je mjerodavno. Za ograničavanje hajza određenim godinama, potreban je dokaz iz Kur'ana ili sunneta, a takvog dokaza u ova dva izvora nema.

Drugi dio ovog pitanja o kojem ćemo govoriti jeste vremenski period trajanja hajza.

Po pitanju trajanja hajza, učenjaci se razilaze na šest ili sedam stavova. Ibn Munzir, rahimehullah, je rekao: "Jedna skupina kaže: 'Ne postoji donja, niti gornja granica u trajanju hajza.'"

Ovaj stav identičan je prethodno spomenutom stavu Ed-Darimija, što je odabir i Ibn Tejmijje, i to je najispravniji stav, jer na njega ukazuju tekstovi Kur'ana i sunneta, a usto i analogija.

Prvi dokaz: Riječi Uzvišenog:

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَظْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ [البقرة: 222]

"I pitaju te o mjesečnom pranju! Reci: 'To je neprijatnost!' Zato, ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja i ne prilazite im dok se ne očiste!" (El-Bekara, 222.) Uzvišeni Allah odredio je da zabrana prestaje kad se žena očisti, a nije odredio da ta zabrana prestane nakon jednog dana ili noći ili nakon tri ili petnaest dana. Ovo je dokaz da je osnovni uzrok spomenutog propisa postojanje hajza, odnosno, propis će stupiti na snagu shodno tome da li se pojavio hajz. Dakle, propis je važeći sve dok hajz postoji. Onog momenta kada on prestane, prestaju i propisi vezani za njega. Drugi dokaz: U Muslimovom Sahihu navodi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Aiši koja je dobila hajz nakon što je stupila u obrede umre: "Radi što rade hadžije, osim tavafa oko Kabe, dok se ne očistiš." Aiša je rekla: "Očistila sam se od hajza kada je bio Bajram."

A u dva Sahiha stoji da joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "**Sačekaj, pa kada se očistiš, izađi do Ten'ima.**" Time je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio prestanak zabrane njenim kupanjem i nije taj završetak vremenski odredio. Ovo je dokaz da se propis veže za postojanje i nepostojanje hajza.

Treći dokaz: U Kur'anu i sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nema tih vremenskih i brojčanih ograničenja, niti pojedinosti koje su spomenuli neki islamski pravnici po ovom pitanju. Da postoje ta ograničenja, bilo bi nužno da budu pojašnjena i spomenuta u Kur'anu i sunnetu. Osim toga, da su kojim slučajem ove pojedinosti dio onoga što je ljudima obaveza poznavati i da su time zaduženi Allaha obožavati, sasvim je sigurno da bi sve to bilo pojašnjeno u kur'ansko-hadiskim tekstovima, zbog važnosti drugih šerijatskih propisa koji se nadovezuju na ovaj, poput namaza, posta, braka, razvoda, nasljedstva i tako dalje. Dakle, sve bi ovo u tom slučaju bilo pojašnjeno, kao što nam je pojašnjen broj namaza, namaska vremena, broj rekata i sedždi, zekat, imovina i količina (nisab) na koju se on daje, kategorije kojima se daje, post, njegovo vrijeme i trajanje, hadž i njegovi propisi; te i ostalo mimo toga. Primjer ovih detaljnih pojašnjenja jesu i pravila ponašanja prilikom konzumiranja

jela i pića, spavanja, spolnog odnosa, sjedenja, ulaska u kuću i izlaska iz nje, obavljanja nužde. Čak je pojašnjeno koliko se puta treba oprati i obrisati nakon fiziološke potrebe. Pojašnjene su nam i manje i veće stvari od ovih, a sve to ukazuje da je Uzvišeni Allah usavršio Svoju vjeru i upotpunio blagodat prema vjernicima. Uzvišeni Allah je rekao:

﴿وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِّنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ﴾ [النحل: 89]

"Mi tebi objavljujemo Knjigu kao objašnjenje za sve." (En-Nehl, 89.) Također je kazao:

﴿لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ [يوسف: 111]

"Kur'an nije izmišljena besjeda, on potvrđuje Knjige prije njega objavljene, i objašnjava sve, i putokaz je i milost narodu koji vjeruje." (Jusuf, 111.) S obzirom da u Allahovoj knjizi i u sunnetu Njegovog Poslanika, sallallahu

alejhi ve sellem, nema tih detalja i vremenskih ograničenja hajza, jasno je da takvi stavovi nemaju uporišta, već se propisi vezuju za sam pojam hajza, odnosno njegovo postojanje ili nepostojanje. Ovaj dokaz kojeg smo spomenuli, tj. nespominjanje propisa hajza u Kur'anu i sunnetu, jeste dokaz koji ukazuje da takve zaključke (koji nisu navedeni i spomenuti) ne uzimamo u obzir, i on kao takav može koristiti u ovom, ali i u drugim naučnim pitanjima. To je zbog toga što se šerijatski propisi mogu temeljiti samo na Kur'anu, sunnetu, konsenzusu, ili ispravnoj analogiji. Šejhul-islam Ibn Tejmijje u jednom svom pravilu kaže: "Primjer tome je pojava hajza za koji se vezuju različiti propisi u Kur'anu i sunnetu. Ovoj pojavi, i pored toga što je uveliko zastupljena i što je to propis za kojim postoji velika potreba, nije određen ni najkraći ni najduži period trajanja, niti trajanje perioda čistoće između dva hajza. U arapskom jeziku se ne pravi razliku između jednog i drugog vremenskog perioda, pa onaj koji hajzu u tome odredi neku granicu, postupio bi suprotno Kur'anu i sunnetu." Četvrti dokaz: Ispravna analogija. Allah Uzvišeni objasnio je da je hajz neugodnost. Kada god je prisutan hajz, prisutna je i neugodnost. Nema razlike između drugog i prvog dana, niti između četvrtog i trećeg, ili između šesnaestog i petnaestog, ili između

osamnaestog i sedamnaestog dana. Hajz je hajz i neugodnost je neugodnost, a pravni uzrok propisa postoji tokom svih dana hajza. Kako se onda može praviti razlika između dva dana, ako u svim tim danima postoji isti pravni uzrok? Zar to nije suprotno ispravnoj analogiji? Odnosno, zar ispravna analogija ne izjednačava dva dana u propisu zbog njihove izjednačenosti u postojanju pravnog uzroka propisa?

Peti dokaz: Mnoštvo razilaženja onih koji određuju vremenske granice i nestabilnost njihovih stavova. Ovo jasno ukazuje da se tu radi o pitanju za koje nema dokaza po kojem je obaveza postupati, već su spomenuti stavovi proizvod idžtihada koji može biti ispravan i pogrešan, te niti jedan od njih nije preči od drugoga. A Kur'an i sunnet su izvori kojima se trebaju obratiti prilikom razilaženja.

Kada uzmemo u obzir snagu ovog stava da nema granice za najkraći, niti za najduži hajz i da je to odabrani stav, onda znaj, da se svako prirodno krvarenje koje uoči žena, a koje nije uzrokovano povredom i slično, smatra hajzom, bez obzira na dob i trajanje. Međutim, ako bi se desilo da traje neprekidno, da ne prestaje, ili da prestaje na jako kratko vrijeme, dan ili dva dana tokom mjeseca, tada u takvom slučaju ima propis istihaze. Istihaza i propisi

vezani za nju biće pojašnjeni naknadno, inšallah. Šejhul-islam Ibn Tejmije kaže: "Pravilo glasi: svako krvarenje koje se pojavi iz maternice predstavlja hajz, osim ako se nađe ono što ukazuje da je riječ o istihazi." Također je rekao: "Svaka pojava krvi smatra se hajzom, osim ako se zna da se ona pojavila iz kapilara (tj. ako je posrijedi obična krv) ili usljed povrede (bolesti)." Ovaj je stav, i pored toga što ima dokaze koji ukazuju na njegovu ispravnost, također najjednostavniji za spoznati i shvatiti, te i za praktikovati za razliku od stavova po kojima se određuju vremenske granice. Shodno svemu spomenutom, on je najpreči da se prihvati i sprovede, jer je u skladu sa duhom islama i njegovim univerzalnim pravilom odabira onoga što je lakše. Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ﴾ [الحج: 78]

"I nije vam u vjeri učinio poteškoću." (Hadždž, 78.)
Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem:

"Zaista je vjera lagana, bez poteškoća. Ko god u vjeri pretjeruje i cjepidlači, vjera će ga savladati. Zato se držite umjerenosti (sredine), a ako neko od vas ne bude u stanju nešto obaviti u potpunosti, neka ga obavi onoliko koliko može. ۞Ako budete tako postupali, radujte se." (Buhari).

Jedna od osobina Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je i ta da je između dvije stvari uvijek birao onu lakšu, pod uslovom da nije grijeh.

Hajz kod trudnice

U velikoj većini slučajeva, žena kada zatrudni, hajz joj se prekida. Imam Ahmed, rahimehullah, kaže: "Žene prepoznaju početak trudnoće po prestanku hajza." Ako se desi da trudnica vidi krv pred sami porod, na dva ili tri dana, te uz to ima trudove ili grčeve, onda je to krv nifasa. A ako vidi krv mnogo prije vremena porođaja, ili blizu porođaja, ali bez grčeva; tada se ne radi o krvi nifasa. Međutim, pitanje je, da li je to onda hajz ili se radi o krvi uzrokovanom nekim poremećajem, za koju ne vrijede propisi hajza?

Postoji razilaženje islamskih učenjaka po ovome pitanju, a ispravno je da se radi o hajzu, pod uslovom da bude na

uobičajen način; jer je pravilo da se svako krvarenje kod žene smatra hajzom, osim ako postoji nešto što jasno ukazuje da nije; a u Kur'anu i sunnetu nema ništa što ukazuje da trudnica ne može imati hajz.

Ovo je mezheb Malika i Šafije, te odabir šejhul-islama Ibn Tejmije, koji kaže u svom djelu "El-Ihtijarat", na 30. strani: "Bejheki kaže da je to jedan od stavova Ahmeda, čak da je to zadnje mišljenje koje je zastupao."

Kada smo ovo utvrdili, treba naglasiti da za trudnicu u stanju hajza vrijede svi propisi kao i za onu koja nije trudna, osim u dva šerijatska pitanja:

Prvo: Razvod braka (talak). Naime, zabranjeno je dati talak ženi koja nije trudna i kojoj bi bio obavezan priček (iddet) u stanju hajza, dok ga nije zabranjeno dati trudnici u tom stanju, jer se davanje razvoda ženi koja nije trudna u stanju hajza suprotstavlja riječima Uzvišenog:

﴿... فَطَلَّقُوهُنَّ إِعْدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ...﴾ [الطلاق: 1]

"Vi ih u vrijeme kad su čiste pustite." (Et-Talak, 1.) A što se tiče davanja razvoda trudnici u stanju hajza, to se ne suprotstavlja riječima Uzvišenog, jer njen priček traje dok se ne rodi, za razliku od one koja nije trudna, kojoj

Poslanica o prirodnoj ženskoj krvi (propisi hajza, istihaze i nifasa)

priček traje tri hajza. Zato joj nije zabranjeno dati razvod poslije odnosa, za razliku od one koja nije trudna. Drugo: Trudnici se priček ne mjeri po broju hajzova niti završava sa završetkom trećeg hajza. Priček trudnice završava sa porođajem, svejedno bila u stanju hajza ili ne zbog riječi Uzvišenog:

﴿... وَأُولَئِ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ...﴾ [الطلاق: 4]

"Trudne žene čekaju sve dok ne rode." (Et-Talak, 4.)

*

Treće poglavlje: Neuobičajene pojave u hajzu

Imamo više vrsta neuobičajenih pojava u hajzu:

Prva: Poremećaj u trajanju, tako da hajz traje duže ili kraće od uobičajenog. Primjer tome jeste da ženi običaj bude šest dana, međutim, produži joj se na sedam , ili da joj običaj bude sedam dana, međutim, očisti se nakon šest.

Druga: Poremećaj u periodičnosti ili redovnosti, pa se dešava kašnjenje ili ranjenje od uobičajenog perioda u mjesecu; na primjer, da joj period hajza bude krajem mjeseca, međutim, pomjeri se na početak.

Učenjaci se razilaze po pitanju propisa ove dvije vrste. Ispravno je da je to hajz ukoliko se vidi krvarenje, a kada joj se ono prekine onda je to završetak; svejedno trajao duže ili kraće i svejedno kasnio ili ranio. A prethodno smo spomenuli dokaz koji ide u prilog našem stavu, jer je Zakonodavac vezao propise za pojavu hajza. Ovo je mezheb Šafije, te odabir i šejhul-islama Ibn Tejmije, a podržao ga je i Ibn Kudame koji je rekao: "Da se na ovo pitanje gleda na način kako je to pojašnjeno u mezhebu, onda bi to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio svome ummetu, i ne bi takvo pojašnjenje izostavio."

Razlog tome je što nije dozvoljeno odgoditi pojašnjenje propisa od onog momenta kada postoji potreba za njim, a i njegove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge, kao i druge žene mimo njih u svakom vremenu, bile su u potrebi za takvim pojašnjenjem. A jedino što je preneseno od njega, sallallahu alejhi ve sellem, u pogledu toga, jeste da je spomenuo ženski ciklusa, bez puno detaljisanja, osim kod žene koja ima istihazu. Treća vrsta: Žuti ili smeđi iscjedak, koji ako se desi u vremenu hajza prije nastupa čistoće, onda ima propis hajza; a ako se desi u vremenu čistoće, odvojeno od hajza, onda se on ne tretira kao hajz i nema njegove propise. Dokaz tome su riječi Ummu Atije r.a.: "Nismo tretirati žuti i smeđi iscjedak kao hajz u vremenu čistoće." Ovaj hadis bilježi Ebu Davud sa ispravnim lancem prenosilaca. Također, ovo je zabilježio i Buharija bez riječi "u vremenu čistoće". Međutim, poglavlje u kojem ga je naveo glasi: "Poglavlje o žutom i smeđem iscjedku u danima mimo hajza." Ibn Hadžer u svom komentaru na Buharijin Sahih to komentariše sljedećim riječima: "Time se ukazuje na pomirenje između prethodnog hadisa od Aiše r.a., u kojem stoji: "...sve dok ne vidite bijeli iscjedak"; i hadisa Ummu Atije, o kojem govorimo; pa se hadis Aiše odnosi na žuti i smeđi iscjedak u vremenu hajza, a hadis Ummu Atije u vremenu mimo hajza, to jeste čistoće."

Buhari navodi hadis Aiše r.a. prije ovog poglavlja kao muallek predaju (bez lanca prenosilaca, op.prev.); da su joj žene slale svoje krpe (nešto slično današnjem ulošku, op.prev.), na čijem pamuku je bio žučkasti iscjedak, pa bi im Aiša poručivala: "Nemojte žuriti (s kupanjem, op.prev.) sve dok ne vidite bijeli iscjedak." Bijeli iscjedak je izlučevina koja izlazi iz rodnice po prestanku hajza.

Četvrta vrsta: Prekidi u hajzu, tako da jedan dan izlazi krv, a drugi prestane izlaziti i slično tome. U pogledu toga imamo dva stanja:

Prvo: Da je to kod žene stalna pojava. U takvom slučaju, to krvarenje ima propis istihaze.

Drugo: Da ti prekidi u hajzu kod žene nisu stalna pojava, već povremena, te da pritome ima uredan period čistoće. Učenjaci se razilaze u pogledu propisa tih kratkih perioda čistoće u prekidima hajza, da li će imati propis čistoće ili propis hajza?

Zvanični stav šafijskog i hanefijskog mezheba je da imaju propis hajza, a taj su stav izabrali i šejhul-islam Ibn Tejmije i Ibn Kadi el-Džebel. Razlog tome je što se u tim kratkim prekidima ne vidi bijeli iscjedak i zbog toga što kada bismo rekli da to ima propis čistoće, onda bi

krvarenje prije i poslije toga imalo propis hajza, što nije ustvrdio niko od učenjaka; jer bi se tada priček nakon razvoda mogao završiti za pet dana. Osim toga, još jedan razlog je i to što kada bismo rekli da ima propis čistoće, žena bi pri tome imala poteškoću zbog obaveze obrednog kupanja svaka dva dana; a u vjeri nema teškoće zbog čega smo Allahu zahvalni.

Poznati stav hanbelijskog mezheba jeste da se krvarenje tretira hajzom, a prekidi čistoćom, osim u slučaju da takvo stanje (hajz sa prekidima, op. prev.) potraje duže od najdužeg vremena hajza (koje je kod njih petnaest dana, op. prev.), pa bi tada sve što pređe preko tog perioda imalo propis istihaze.

Ibn Kudame je rekao:

"Stav koji smatramo ispravnim, inšallah, je da svaki prekid krvarenja koji traje manje od jednog dana ne predstavlja čistoću, čemu je osnova predaja koju smo spomenuli u govoru o nifasu; jer krv u hajzu čas izlazi, čas ne izlazi, pa ako bismo rekli da se obaveza kupati svaki sat vremena, to bi predstavljalo poteškoću koja se u šerijatu ne priznaje. Uzvišeni je kazao:

﴿... وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ...﴾ [الحج: 78]

"I u vjeri vam nije ništa teško propisao." (El-Hadž, 78.) Ibn Kudame je u nastavku pojasnio: "Shodno tome, prekid krvarenja koji traje manje od jednog dana, neće se smatrati čistoćom, osim u slučaju da vidi ono što ukazuje na čistoću, poput bijelog iscjedka, ili da joj bude na uobičajenom završetku perioda."

Ovaj stav predstavlja sredinu između dva stava, a Allah najbolje zna koji je stav ispravan.

Peta vrsta: Isušenost krvi. Ako ovo žena vidi u periodu hajza, smatraće se hajzom, a ako to vidi u periodu čistoće onda neće imati propis hajza. To je poput žutog i smeđeg iscjedka, pa stoga uzima i njihov propis.

*

Četvrto poglavlje: Propisi vezani za hajz

Za hajz se veže mnogo propisa, čiji broj prelazi i preko dvadeset, a mi ćemo spomenuti samo one za kojim ima najviše potrebe.

Prvi propis: Namaz. Naime, sa žene u stanju hajza spada obaveza namaza, štaviše, on joj je tada zabranjen, svejedno bio farz ili nafila. Isto tako, ako bi klanjala u tom stanju, namaz joj ne bi bio ispravan. Međutim, ako bi dobila hajz na početku vremena nekog namaza, tako da je mogla stići klanjati jedan cijeli rekat prije nego je hajz nastupio, morat će taj namaz da naklanja kada joj se hajz završi.

Na primjer, ako bi žena dobila hajz nakon zalaska sunca i nastupanja akšam namaza, tako da je imala vremena klanjati jedan cijeli rekat akšamskog farza prije nego joj je nastupio hajz, imat će obavezu da taj namaz naklanja nakon što joj se hajz završi. Razlog tome je što je mogla stići klanjati jedan rekat prije nego je obaveza namaza spala sa nje.

Drugi primjer je žena kojoj se hajz završi prije izlaska sunca (prije isteka vremena sabaskog namaza) u onom momentu koliko joj je bilo dovoljno da stigne klanjati

jedan rekat sabaskog farza prije nego sunce počne izlaziti. Također, i njoj je obaveza da naklanja taj namaz nakon što se okupa, jer je mogla stići klanjati rekat prije isteka vremena.

Međutim, ako bi to vrijeme u kojem je mogla stići klanjati dio namaza, bilo kraće nego što je potrebno za jedan cijeli rekat, poput toga da dobije hajz odmah poslije nastupa akšama namaza, ili da joj se hajz završi na trenutak prije izlaska sunca, tada ne bi imala obavezu naklanjati te namaze; zbog riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko stigne klanjati rekat od namaza, taj je stigao na namaz." Mutefekun alejhi (Buhari i Muslim se slažu oko njegove vjerodostojnosti). Iz hadisa se razumije da onaj ko ne stigne klanjati rekat, taj nije stigao na namaz.

Iduće šerijatsko pravno pitanje je u vezi žene kojoj se hajz završi pred istek ikindijskog vremena tako da je mogla stići klanjati rekat ikindije u pravom vremenu, da li joj je obaveza naklanjati podne namaz zajedno sa ikindijom; i žene koja je mogla stići klanjati rekat jacije u pravom vremenu, da li joj je obaveza naklanjati i akšam zajedno sa jacijom?

Učenjaci se razilaze po tom pitanju, a ispravno je da joj je obaveza naklanjati samo onaj namaz od kojeg je mogla stići klanjati cijeli jedan rekat u vremenu, to jeste samo ikindiju i samo jaciju. Na to ukazuju riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Ko stigne klanjati rekat ikindijskog farza prije nego sunce zađe, taj je stigao obaviti ikindiju." Mutefekun alejhi. A nije rekao, sallallahu alejhi we sellem: "...taj je stigao obaviti podne i ikindiju." Dakle, nije spomenuo da je obavezan klanjati podne namaz, a šerijatsko pravilo glasi: "Nema obaveze dok se ne uspostavi dokaz (beraetuz-zimme.*)" To je stav Ebu Hanife i Malika kao što je naveo imam en-Nevevi. Što se tiče učenja zikrova, tekbira, tesbiha (subhanallah), tehmidu (elhamdulillah), izgovaranja bismille prije jela i ostalog, čitanja hadisa, fikha, učenja dova i aminanja na njih, slušanja Kur'ana - ništa od toga nije zabranjeno ženi u stanju hajza. Zabilježeno je u dva Sahiha i drugim zbirkama da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio Kur'an, naslonjen na krilo Aiše r.a., dok je ona bila u stanju hajza. Također, u dva sahiha stoji da je Ummu Atije r.a. čula Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Neka izađu djevojke i žene u hajzu - na bajramski namaz - kako bi bile prisutne tokom dobra i dove muslimana, a

žene u hajzu neka se odmaknu od mjesta klanjanja bajrama." Što se tiče toga da žena u hajzu uči Kur'an, nema smetnje da to čini na način da gleda u mushaf i razmišlja, ali bez izgovora jezikom. Dakle, može da stavi mushaf ispred sebe, da gleda u ajete i uči u mislima. Kaže Nevevi u djelu Šerh el-Muhezzeb: "Nema razilaženja oko dozvoljenosti toga." Međutim, ako je u pitanju učenje Kur'ana na način da se izgovaraju riječi, stav većine učenjaka jeste da joj je to zabranjeno. S druge strane, Buhari, Ibn Džerir et-Taberi i Ibn Munzir smatraju da joj je to dozvoljeno. Isto tako, u djelu Fethul-Bari, Ibn Hadžer navodi stav Malika i stari stav Šafije, da joj je to dozvoljeno. Pored toga, Buhari prenosi, bez lanca prenosilaca, da je to stav Ibrahima en-Nehaija. Šejhul-islam Ibn Tejmije u djelu El-Fetava, Medžmu'a Ibn Kasim, je rekao: "Zabrana učenja Kur'ana ženi u hajzu nije spomenuta u sunnetu, zbog slabosti hadisa u kojem se kaže: "Neka žena u hajzu i onaj ko je džunup ne uče ništa od Kur'ana." Autoriteti hadiske nauke su složni da je taj hadis slab. Osim toga, žene u vremenu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, imale su hajz, pa da im je učenje Kur'ana bilo zaista zabranjeno, poput zabranjenosti namaza, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi tome podučio ummet, majke vjernika bi to poznavale i kao takvo

bilo bi zabilježeno i preneseno. Prema tome, ako uzmemo u obzir da od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niko ne prenosi da je to zabranjeno, nije ga dozvoljeno svjesno učiniti haramom. Jer, ako on to nije zabranio, i pored mnoštva onih koji su u potrebi da to znaju u njegovom vremenu, onda je jasno da to ne može biti zabranjeno."

Međutim, nakon što smo spoznali da je to pitanje o kojem se učenjaci razilaze, treba reći da je ženi u hajzu preče da ostavi učenje Kur'ana, osim u situaciji da ima potrebu za tim, kao na primjer da radi kao učiteljica u školi Kur'ana, ili da mora obnavljati za ispit, za preslušavanje i slično tome.

Drugi propis o kojem ćemo govoriti jeste post. Naime, post je zabranjen ženi u stanju hajza, svejedno bio farz ili nafila, niti će biti ispravan ako bi postila. Međutim, obaveza joj je da naposti post koji je farz, zbog hadisa koji prenosi Aiša, r.a: "Imale smo hajz pa nam je naređeno da napostimo propušteno, a nije nam naređeno da naklanjavamo namaze." Muttefekun alejhi.

Ako bi joj se desio hajz u toku posta, post bi joj bio pokvaren, čak i ako bi je snašao trenutak pred zalazak sunca, i bila bi joj obaveza da naposti taj dan, ako se radi o farzu.

Dok recimo, ako bi osjetila simptome hajza pred sami zalazak sunca, međutim, ništa joj ne izađe sve do poslije zalaska, post bi joj bio ispravan, što je ispravniji stav; jer se propis zasniva na pojavi krvi. Također, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je upitan da li se žena mora kupati nakon što u snu vidi ono što vidi čovjek (misli se na poluciju), pa je odgovorio: **"Da, ako primijeti vlažnost."** (misli se na to da joj je izašla ejakulativna tečnost ili menijj, op.prev.) Ovdje je vezao propis za viđenje menijja, a ne za ono što čovjek osjeti u organizmu. Isto tako važi i za hajz. Propisi hajza ne važe dok se jasno ne vidi da je krv izašla.

Zatim, ako nastupi zora dok je žena u stanju hajza, post joj za taj dan ne važi, makar joj prestao i trenutak po nastupu zore.

A ako joj prestane pred sami nastup zore, pa zaposti, post će joj biti ispravan, bez obzira što će se morati okupati nakon nastupanja zore. Na to ukazuje hadis Aiše, r.a. koja je kazala: **"Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi se budio kao džunup od spolnog odnosa, a ne zbog polucije, pa bi zapostio u ramazanu."** Muttefekun alejhi. Treći propis je vezan za tavaf oko Kabe, koji je zabranjen ženi u stanju hajza, svejedno bio farz ili nafila. Isto tako, ako bi ga obavila, ne bi joj bio ispravan. Dokaz tome su

riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem koje je rekao Aiši, r.a. kada je dobila hajz: "Radi sve što rade hadžije, osim tavafa oko Kabe sve dok se ne očistiš." (Misli se dok se ne okupa nakon što joj hajz završi, op. prev.) Ostale radnje na hadžu su joj dozvoljene, poput sa'ja između Safe i Merve, stajanja na Arefatu, noćenja na Muzdelifi i Mini, bacanja kamenčića i ostalih obreda hadža i umre. Shodno navedenom, ako bi žena obavila tavaf, a odmah nakon toga joj se pojavi hajz, ili joj se pojavi u sa'ju, to ne bi bilo sporno. Četvrti propis jeste vezan za neobaveznost oprosnog tavafa. Ako bi žena obavila sve obrede hadža i umre, a potom dobila hajz prije samog oprosnog tavafa i odlaska, nema smetnje da napusti Ka'bu iako nije obavila oprosni tavaf. Na to ukazuje hadis od Ibn Abbasa r.a. koji je rekao: "Naredio je (Poslanik sallallahu alejhi ve sellem) ljudima da im posljednja stvar u Mekki, prije odlaska, bude oprosni tavaf, osim ženi koja ima hajz." Muttefekun alejhi. Nije pohvalno ženi u hajzu da pred odlazak dolazi na vrata Mesdžidul-harama i dovi, jer to nije preneseno od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ibadet se zasniva na onome što je preneseno. U ovom slučaju, ono što je preneseno od Poslanika s.a.w.s., ukazuje na suprotno tome. Naime, u hadisu koji prenosi priču Safijje r.a., koja je dobila hajz poslije hadžskog

tavafa, Poslanik s.a.w.s. joj je naredio da napusti Mekku. Muttefekun alejhi. Dakle, nije joj naredio da ide kod vrata Mesdžidul-harama, jer da je to propisano, on bi to i pojasnio. Što se tiče hadžskog i umranskog tavafa, njihova obaveza ne spada, već ih mora obaviti kada se očisti. Peti propis: Zabrana boravka u džamiji, čak i na musalli za bajram namaz. Dokaz tome je hadis Ummu Atijje r.a., da je čula Poslanika s.a.w.s., da je rekao: "Neka izađu starice, djevojke i žene u hajzu..." - a u njemu stoji: "...neka se žene u hajzu udalje od musalle." Muttefekun alejhi. Šesti propis vezan za žene u hajzu jeste da im je zabranjen spolni odnos. Ta zabrana odnosi se i na muža i na ženu, a njoj, također, nije dozvoljeno da mu dopusti spolni odnos u tom stanju. Dokaz ovome su riječi Uzvišenog:

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ [البقرة: 222]

"I pitaju te o mjesečnom pranju! Reci: 'To je neprijatnost!' Zato, ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, i ne prilazite im dok se ne očiste!" (El-Bekara, 222.) Riječ mehid (المحيض) označava vrijeme (ciklus) i mjesto hajza (spolni organ). Također, u vezi

ovoga, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Činite sa njima sve osim spolnog odnosa." Hadis bilježi Muslim. Zabrana spolnog odnosa sa suprugom u stanju hajza ustanovljena je i konsenzusom. Tako da nije dozvoljeno onome ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan da učini ovu prezrenu stvar koja je zabranjena Kur'anom, sunnetom i konsenzusom, pa da bude od onih koji se suprotstavljaju Allahu i Njegovu Poslaniku s.a.w.s., i onih koji slijede put koji nije put vjernika. Imam en-Nevevi (2. tom, 374. strana) prenosi govor Šafije, rahimehullah, koji je kazao: "Onaj ko to učini počinio je veliki grijeh." en-Nevevi u nastavku kaže: "Učenjaci iz našeg i drugih mezheba su rekli: "Ko dozvoli spolni odnos sa ženom u hajzu, takav se tretira nevjernikom." Dozvoljeno je čovjeku, Allahu hvala, ono što će mu udovoljiti strast mimo spolnog odnosa, poput ljubljenja, grljenja i svega mimo spolnog odnosa. Međutim, ono što je između pupka i koljena žene, treba biti pokriveno. O tome je Aiša, r.a., rekla: "Poslanik s.a.w.s., bi mi naredio dok sam bila u hajzu da se zastrem ispod pasa, pa bi mi prilazio." Muttefekun alejhi. Sedmi propis: Zabrana talaka (razvoda braka) sa ženom u stanju hajza. Na to ukazuju sljedeće riječi Uzvišenog:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾﴾ [الطلاق: 1]

"O Vjervjesniče, kad htjednete žene pustiti, vi ih u vrijeme kad su čiste pustite." (Et-Talak, 1.) Dakle, u stanju kad mogu početi brojati priček tada je dozvoljeno ženu razvesti, a to je moguće samo dok je trudna ili u vremenu čistoće nakon hajza, u kojoj nisu imali odnos. Ako je pusti dok je u stanju hajza, ne može početi brojati priček, jer se taj hajz ne računa. Zatim ako je pusti u periodu čistoće, u kojoj je imao sa njom odnos, opet ne može odrediti početak pričeka. Razlog tome je što se ne zna da li će zatrudniti, pa da se priček mjeri trudnoćom, ili neće , pa da se mjeri brojem hajzova. Stoga, pošto ne možemo zasigurno odrediti vrstu i početak pričeka, razvod braka će biti zabranjen sve dok se to sa sigurnošću ne bude moglo utvrditi. Tako da je davanje talaka ženi u stanju hajza zabranjeno shodno navedenom ajetu. Na to ukazuje i hadis od Ibn Omera, koji je zabilježen u dva Sahiha, da je on dao talak svojoj ženi u stanju hajza, pa je o tome Omer, obavijestio Poslanika, sallallahu alejhi ve

sellem, na što se on naljutio i rekao: "Naredi mu da je vrati i da sačeka dok se ne očisti, potom da dobije hajz i od njega se očisti. Nakon toga, može ako želi da je zadrži ili ako želi da je pusti prije nego sa njom ima spolni odnos. To je priček pred koji je Allah naredio da se žena pusti." Ako bi se desilo da muž pusti ženu dok je u stanju hajza, zbog toga bi bio grješan, morao bi se Allahu pokajati i ženu vratiti. Zatim, ako bude htio da je pusti, obaveza mu je da to uradi onako kako su naredili Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Dakle, nakon što je vrati, te sačeka dok se ne očisti od hajza u kojem ju je pustio, potom sačeka da opet dobije hajz, te da se i od njega očisti, a nakon toga ako želi može ju razvesti. Od zabrane davanja razvoda u stanju hajza izuzimaju se tri situacije: Prva: Da talak bude prije nego se prvi put osami sa njom ili prije nego imaju spolni odnos. U toj situaciji je talak ženi u hajzu dozvoljen jer ona tada nema pričeka, pa u tom slučaju talak nije protivan propisima. Uzvišeni je kazao:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تَخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ﴿١﴾﴾ [الطلاق: 1]

"Vi ih u vrijeme kad su čiste pustite." (Et-Talak, 1.)

Druga situacija: Da trudnica bude razvedena u stanju hajza, o čemu smo već govorili.

Treća situacija: Da talak bude uz kompenzaciju. Dakle, nema smetnje da muškarac pusti ženu u hajzu uz materijalnu kompenzaciju.

Na primjer, ako između supružnika postoje loši međusobni odnosi, pa suprug uzme matrijalnu nadoknadu od žene u zamjenu za razvod kojeg će joj dati. To je dozvoljeno čak i kada je žena u stanju hajza. Dokaz tome je hadis Ibn Abbasa, radijellahu anhumu, u kojem se navodi da je suprug Sabita ibn Kajs ibn Šemmasa došla Vjerovjesniku, *sallallahu alejhi ve sellem*, i rekla: "O Allahov Poslaniče, ja njega ne korim ni zbog morala niti zbog vjere, već ne želim da zaniječem njegovo dobročinstvo. Vjerovjesnik, *sallallahu alejhi ve sellem*, joj je odgovorio: 'Hoćeš li mu vratiti njegov vrt (koji joj je

poklonio kao mehr, op. prev.)?' Na što je odgovorila: 'Hoću.' Zatim Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Prihvati vrt i daj joj nepovratni talak.'" (Bilježi ga Buhari). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pitao da li je ona u stanju hajza, jer se tu radi o posebnoj vrsti talaka putem iskupa s kojim se žena rastavlja od supruga. Stoga je ovakva vrsta talaka dozvoljena i u stanju hajza, ako se za tim ukaže potreba. Ibn Kudame, obrazlagajući dozvoljenost talaka iskupom žene u stanju hajza (ar. "khull", op.prev.), je rekao (7/52): "Talak u stanju hajza zabranjen je zbog štete koju žena može trpiti kao posljedicu produženja trajanja pričeke, dok talak putem iskupa otklanja štetu koju žena trpi zbog lošeg bračnog suživota, ili zbog zajedničkog života sa osobom koju ne podnosi, što je ustvari veća šteta od one koju podnosi zbog produženja pričeke. Prema tome, dozvoljeno je odabrati manju štetu, kako bi se spriječila veća. Iz tog razloga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije pitao onu koja je tražila talak iskupom da li je u stanju hajza."

S druge strane, kada se radi o sklapanju braka, on je dozvoljen ženi u stanju hajza, jer je osnova kod takvih pitanja dozvoljenost dokle god nemamo dokaz da je nešto

zabranjeno. Međutim, muškarcu nije dozvoljeno da se osami sa njom sve dok se ne očisti i okupa, ako zna da se neće moći suzdržati od intimnog odnosa, jer je odnos u stanju hajza zabranjen. A ako se može suzdržati onda mu je dozvoljeno.

Osmi propis jeste da se trajanje pričeka određuje brojem hajzova. Pa ako čovjek pusti ženu sa kojom je imao intimni odnos ili se sa njom intimno osamio, obavezan joj je priček u trajanju od tri puna hajza ako pripada onim ženama koje imaju hajz i ako nije trudna. Uzvišeni je rekao u tome kontekstu:

﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنْنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ [البقرة: 228]

"Puštene žene neka čekaju tri mjeseca pranja." (El-Bekara: 228.) Dakle, čeka se tri hajza. Ako puštenica bude trudnica, priček joj traje sve dok se ne porodi, koliko god to potrajalo. Dokaz tome su riječi Uzvišenog:

﴿وَالَّتِي يَبْسُنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَئِكَ الْأَحْمَالُ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝﴾ [الطلاق: 4]

"Vrijeme čekanja za trudne žene jeste dok se ne porode." (Et-Talak: 4.) ۝A ako je od onih koje nemaju hajz, zbog mladosti ili starosti, ili zbog zdravstvenog stanja, kao na primjer da joj je odstranjena maternica i slično tome, onda će joj priček trajati tri mjeseca. Uzvišeni je kazao:

﴿وَالَّتِي يَبْسُنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ أَرْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَئِكَ الْأَحْمَالُ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝﴾ [الطلاق: 4]

"A one žene vaše, koje su nadu u mjesečno pranje izgubile - ako sumnjate - one treba da čekaju tri mjeseca, kao i one koje ga još nisu dobile!" (Et-Talak: 4.) A ako se radi o osobi koja dobiva hajz, međutim, prestala ga je imati zbog uzroka koji je poznat, poput bolesti, dojenja i slično tome, onda će joj priček trajati sve dok joj se hajz ne povрати, pa da sa njim izmjeri priček. Ako bi se desilo da joj se hajz ne povрати uprkos tome što joj je

nestao uzrok njegovog nestanka - kao na primjer da ozdravi od bolesti, ili prestane dojit - tada će joj priček trajati punu godinu godina od momenta kada joj je uzrok prestanka hajza nestao. Ovo je najispravniji stav po ovome pitanju, jer je u skladu sa šerijatskim pravilima. Jer je to stanje - da nestane uzrok prestanka hajza, a sam hajz se ne povrati - slično onome u kojem joj je hajz prestao bez poznatog uzroka, čiji je propis da, kao puštenica, provede u pričeku jednu punu godinu. Devet mjeseci kao prevencija za trudnoću, koliko trudnoća uglavnom traje, uz tri mjeseca pričeka one koja ne dobiva hajz. Ako bi razvod bio prije prvog intimnog odnosa ili intimnog osamljivanja, u tom slučaju žena nema pričeka. Dokaz tome su riječi Uzvišenog:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعْتَدُونَهَا فَمِئْعُوهُنَّ وَسِرْحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا﴾ [الأحزاب: 49]

"O vjernici, kad se vjernicama oženite, a onda ih, prije stupanja u bračni odnos, pustite, one nisu dužne čekati određeno vrijeme koje ćete vi brojati, već ih darujte i lijepo ih otpremite." (El-Ahzab: 49.)

Deveti propis je vezan za utvrđivanje postojanja trudnoće, i pod njega podilaze sljedeće situacije:

Utvrđivanje postojanja ploda koji nasljeđuje. Naime, ako bi umrla bližnja osoba udate žene, čiji je plod nasljeđuje, tada njen suprug neće imati sa njom odnos dok ne dobije hajz ili dok se ne utvrdi postojanje trudnoće. Pa ako se ispostavi da je u trenutku smrti bližnjeg bila trudna, propis je da je taj plod nasljednik umrlog, zbog njegovog postojanja u trenutku smrti onoga koga nasljeđuje. A ako dobije hajz, propis je da eventualni plod koji se pojavi nakon tog hajza nije nasljednik umrlog, jer nije postojao u trenutku njene smrti.

Deseti propis u vezi sa hajzom jeste obaveza obrednog kupanja (ar. "gusul", op. prev.) po prestanku hajza. Dokaz tome su riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, upućene Fatimi bint Ebi Hubejš: "Kada dobiješ hajz, ne klanjaj namaze, a kada ti se završi, okupaj se i klanjaj." (Bilježi ga Buhari). Najmanja obaveza prilikom kupanja je da voda obuhvati čitavo tijelo, uključujući i kožu glave ispod kose, a najbolje je da se kupanje obavi onako kako je opisano u hadisu o gusulu. Prenosi se da je Esma bint Šekel, radijellahu anha, upitala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome kako će se okupati žena kojoj prestane

hajz, pa joj je rekao: "Okupaće se tako što će uzeti vodu i sidr (slično sapunu), i time se oprati (stidno mjesto, op. prev.) najbolje što može. Potom će se politi vodom po glavi, jako je protrljavši, tako da voda dospije do kože glave, a potom se sva zaliti vodom. Nakon toga će uzeti komad platna na koji je stavila misk (vrsta mirisa), i nanijeti ga na sebe." Na to je Esma upitala: "A kako će se protrljati time?" Pa je rekao: "Subhanallah (iz stida i čuđenja da joj to direktno kaže, op. prev.)! Na to je Aiša, radijellahu anha rekla: "Protrljati će time mjesto gdje joj je izlazila krv." (Bilježi ga Muslim). Ženi koja nosi pletenice, nije ih obaveza rasplitati prilikom kupanja, osim u slučaju da su tako gusto spletene da onemogućavaju da voda dospije do kože glave. Dokaz tome je hadis koji bilježi Muslim u svome Sahihu, da je Ummu Seleme, radijellahu anha, upitala Poslanika, sallallahu alejhi ve selllem, rekavši: "Ja sam žena koja nosi pletenice, pa hoću li ih rasplitati kada se budem kupala od džunupluka?" - U drugoj verziji: "Od hajza i džunupluka." - : Pa je odgovorio: "Ne trebaš. Već ti je dovoljno da se pospeš po glavi sa tri pregršti vode, a potom da se okupaš."

Ako bi se desilo da ženi prestane hajz u toku vremena nekog od namaza, obaveza joj je da požuri sa kupanjem, kako bi stigla klanjati namaz u njegovom vremenu. A ako bi je tako zadesilo na putovanju, te da pri tome nema vode kojom bi se okupala, ili ima vodu, međutim boji se eventualne štete ako bi je koristila, kao na primjer da je u stanju bolesti, zbog koje joj šteti upotreba vode; tada će uzeti tejemum kao zamjenu za kupanje i to će joj biti zamjena za vodu sve dok ne nađe vodu ili dok joj ne prestane to što spriječava njenu upotrebu.

Ima žena kojima hajz prestane u vremenu nekog od namaza, a one odgode kupanje sve dok ne nastupi vrijeme drugog namaza, jer ne može da stigne da izvrši potpuno obredno kupanje u tom vremenu. Međutim, to nije prihvatljivo kao dokaz i opravdanje iz razloga što može da izvrši ono što je najmanja obaveza u kupanju, tako da stigne obaviti namaz u njegovom vremenu. Nakon toga može da se očisti na bolji i potpuniji način.

*

Peto poglavlje: Propisi vezani za istihazu

Istihaza predstavlja kontinuirani izlazak krvi iz žene, tako da ili nema nikako prekida, ili je sa jako kratkim prekidima, kao na dan do dva u jednom mjesecu.

Dokaz za prvo stanje, u kojem krv kontinuirano izlazi bez prekida, je hadis kojeg bilježi Buhari od Aiše, radijellahu anha, u kojem je rekla: "Fatima bint Ebi Hubejš je rekla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: **"O Allahov Poslaniče, krv mi nikako ne prestaje"**, a u drugoj verziji stoji: **"Krvarim i nikako da se očistim."** S druge strane, dokaz za drugo stanje, u kojem se dešavaju rijetki i kratki prekidi u krvarenju, je hadis Hamne bint Džahš, koja je došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, te mu je rekla: **"O Allahov Poslaniče, ja često i obilno krvarim."** (Bilježi ga Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi. Tirmizi ga je ocijenio vjerodostojnim i naveo da ga je tako i Ahmed ocijenio, a da ga Buhari smatra dobrim).

Stanja kod žene koja ima istihazu:

Postoje tri stanja:

Prvo stanje: Ona koja je imala redovan mjesečni ciklus u približno isto vrijeme i istog trajanja prije istihaze. Ona će

postupati u skladu sa tim, pa će smatrati hajzom ono što je zadesi od krvarenja u tom istom periodu, a sve mimo toga će biti istihaza, te će shodno tome primjenjivati i propise.

Primjer za to stanje je žena koja je imala redovan hajz u trajanju od šest dana na početku svakog mjeseca, pa joj se nakon toga pojavila istihaza, usljed koje joj je krv počela izlaziti bez prekida. Njen hajz traje, dakle, šest dana na početku svakog mjeseca, a sve mimo toga će biti istihaza. Na to ukazuje hadis Aiše, radijellahu anha, da je Fatima bint Ebi Hubejš rekla: "O Allahov Poslaniče, ja imam istihazu koja nikako ne prestaje, pa da li da ostavim namaz?" Kazao joj je: "Nemoj, jer je to obična krv. Ne klanjaj namaze samo u onom periodu kad si imala hajz, a nakon toga se okupaj i klanjaj." (Bilježi ga Buhari). Dok u Muslimovom Sahihu stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Ummu Habibi bint Džahš: "Nemoj klanjati onoliko koliko te je spriječavao redovni hajz, a potom se okupaj i klanjaj." Shodno spomenutom, ona koja je imala redovan i pravilan hajz prije nego je počela kontinuirano krvariti, neće klanjati samo u tom periodu u kojem je imala redovan hajz, a potom će se okupati i klanjati, te neće obraćati pažnju na krv koja joj izlazi.

Drugo stanje: Ona koja nije imala redovan mjesečni ciklus prije pojave istihaze, te joj krv kontinuirano izlazi od kada je prvi put vidjela da joj krv izlazi. Ona će postupati putem raspoznavanja, pa će hajz prepoznati po njegovim specifičnim obilježjima: tamna boja krvi, te njena gustoća i miris. U skladu s tim, primjenit će propise hajza, a svako drugo krvarenje mimo toga tretirat će kao istihaz.

Primjer za to stanje je žena koja, od kada je prvi put primjetila krv kod sebe, krv joj nije prestala. Međutim, primjetila je da joj je krv u periodu od deset dana tamna, a ostatak mjeseca svijetla, ili da joj je u tih deset dana vrlo gusta, a ostatak mjeseca rijetka, ili u tim danima ima specifičan miris, a ostatak mjeseca nema mirisa; pa će joj hajz biti onda kada joj krv bude tamna, gusta, ili sa specifičnim mirisom, a sve mimo toga će smatrati istihazom. Na to ukazuju riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, upućene Fatimi bint Ebi Hubejš: "Ako se radi o krvi hajza, onda će se poznati po tamnoći. Pa kada vidiš da je tako, onda se suzdrži od namaza, a kada prođe, okupaj se i klanjaj, jer je sve mimo toga obična krv." (Bilježe ga Ebu Davud i Nesai, a vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Hibban i Hakim). Ovaj hadis su učenjaci prihvatili i po njemu postupali, iako ima

prigovora na njegov lanac prenosilaca i sam tekst hadisa. Prema tom, preče je da se po njemu postupa nego po običaju kod većine žena. Treće stanje: Ona koja nije imala redovan mjesečni ciklus, već ima kontinuirano krvarenje od prve pojave krvi, niti može raspoznati krv hajza, jer joj je krv jednolična tokom čitavog mjeseca, te nema znakove krvi hajza. U toj situaciji, ona će postupati shodno onome što je običaj većine žena, pa će joj hajz biti šest ili sedam dana od svakog mjeseca, sa početkom od onog dana u mjesecu kada je prvi put ugledala krv, a sve mimo toga će smatrati istihazom. Primjer tome je žena koja je vidjela krv prvi put petog u mjesecu, a potom joj krvarenje nije nikako prestalo, te se ne može raspoznati krv hajza zbog nepostojanja specifičnih svojstava. Ona će postupati tako da će smatrati početak hajza svakog petog u mjesecu u trajanju od šest ili sedam dana. Na to ukazuje hadis Hamne bint Džahš, radijellahu anha, u kojem je rekla: "O Allahov Poslaniče, ja krvarim često i obilno, što me sprječava od namaza i posta, pa kako da postupim? Pa ju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputio rekavši: "Objasnit ću ti. Stavi krpu na spolni otvor, što će spriječiti krvarenje." Ona će na to: "Krvarenje traje više od toga." Pa joj je rekao: "To ti je zbog šejtanskog udara, a ti smatraj hajzom šest ili sedam dana od toga.

Nakon toga, okupaj se i očisti, a zatim klanjaj i posti narednih dvadeset četiri ili dvadeset tri dana..." (Bilježe ga Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi, koji ga smatra vjerodostojnim i prenosi da je takav i kod Ahmeda, a da je kod Buharije dobar.) Riječi Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*: "**Šest ili sedam dana**", nisu radi mogućnosti izbora, već je to idžtihad (znači nije precizno definisano, op. prev.). Stoga, ona će procijeniti kojoj ženi od svoje porodice tjelesno i po godinama najviše sliči, koliko traje hajz kod njih, te će na osnovu toga odrediti sebi trajanje hajza. Ako bude bliže da je šest dana, bit će toliko, a ako bude sedam, onda će odrediti da joj hajz traje sedam dana.

Stanja koja liče ženi koja ima istihazu:

Moguće je da ženu zadesi nešto što će joj uzrokovati krvarenje iz spolnog organa, poput operacije maternice i slično tome.

Prva vrsta: Da zna da poslije operacije više ne može imati hajz, kao na primjer da joj je odstranjena maternica. U tom slučaju na nju se neće odnositi propisi istihaze, već samo propis one koja vidi bijelo pranje, žuti ili smeđi iscjedak u periodu čistoće poslije hajza. Prema tome, neće nikako ostavljati namaz i post, niti će izbjegavati spolni

odnos, niti joj je obavezno kupanje zbog krvarenja. Međutim, obaveza joj je da se očisti od krvi kada bude htjela klanjati, te da stavi nešto na spolni otvor, što će joj spriječiti izlazak krvi na već. Potom, imat će obavezu da se abdesti kada nastupi vrijeme namaza, ako se radi o vremenski ograničenom namazu, i potom da klanja. Dočim, ako se radi o općim nafilama, trebat će da se abdesti neposredno prije klanjanja.

Druga situacija: Da ne zna da li može imati hajz nakon operacije, već je moguće da ga dobije. U tom slučaju na nju će se odnositi propisi istihaze. Na ovo ukazuju riječi Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, upućene Fatimi bint Ebi Hubejš: "To je obična krv, a ne hajz, pa kada dobiješ hajz, nemoj klanjati." Njegove riječi: "Kada dobiješ hajz", ukazuju da propis istihaze može imati samo žena koja imahajz, a ona koja ga nema, na nju se ne odnose propisi istihaze.

Propisi vezani za istihaz:

Prethodno smo pojasnili kada krv predstavlja krv hajza, a kada istihaze i žena će u skladu sa tim postupati.

Isto tako, govorili smo o najvažnijim propisima hajza,

a što se tiče propisa istihaze, za nju važe isti propisi kao i za čistoću, tako da nema razlike u propisima između istihaze i čistoće, osim u sljedećim stvarima:

Prva: Obaveznost abdesta prilikom svakog namaza. Dokaz tome su riječi Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, upućenih Fatimi bint Ebi Hubejš: "**Potom se abdesti za svaki namaz.**" (Bilježi ga Buhari u poglavlju o pranju krvi). Značenje hadisa je da mora uzimati abdest za vremenski ograničene namaze tek nakon što nastupi vrijeme namaza, a ako se radi o namazu koji nije vremenski ograničen, onda će se abdestiti onda kada ga bude htjela klanjati. Druga: Prije abdesta za namaz treba oprati krv, i staviti nešto što će spriječiti izlazak krvi na veš. Na to ukazuju riječi Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, upućene Hamni: "**Objasnit ću ti. Pamučna krpa će ti spriječiti izlazak krvi na veš.**" Ona reče: "**Krvarenje je jače od toga.**" "**Onda komad platna**", reče on. "**Krvarenje je jače od toga**", na to će ona. Allahov poslanik joj nakon toga kaza: "**Onda pritegni.**" (dio hadisa) Ako tako postupi, neće joj štetiti krv koja iscuri na krpu i na to ukazuju riječi Poslanika, *sallallahu alejhi ve sellem*, upućene Fatimi bint Ebi Hubejš: "**Nemoj klanjati u danima hajza, pa kada ti hajz završi, okupaj se, te se abdesti za svaki namaz i klanjaj, pa makar ti izašla krv nakon toga.**" (Znači krv koja joj izađe nakon što se oprala, stavila uložak, abdestila se i počela

klanjati, neće štetiti namazu. Op. prev.). (Hadis bilježe Ahmed i Ibn Madže). Treća: Spolni odnos. Učenjaci su se razišli oko dozvole spolnog odnosa u stanju istihaze, a ispravno je da je dozvoljen budući da je u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na desetine žena imalo istihazu, pa im Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nisu zabranili spolni odnos. Štaviše, riječi Uzvišenog Allaha:

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذَى فَأَعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾ [البقرة: 222]

"Zato, ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja" (El-Bekara: 222.), ukazuju na obavezu izbjegavanja spolnog odnosa samo u stanju hajza. Još jedan dokaz je to što joj je u stanju istihaze dozvoljen namaz, a spolni odnos je na manjem stepenu od namaza. Prema tome, analogno poređenje spolnog odnosa u stanju istihaze sa spolnim odnosom u stanju hajza nije ispravno jer nisu jednaki, čak ni kod onih koji kažu da je spolni odnos u stanju istihaze zabranjen.

*

Šesto poglavlje: Propisi nifasa

Nifas je krv koja izlazi iz maternice zbog porođaja. Ona može da izlazi uz porođaj, poslije porođaja i moguće je da počne izlaziti i prije porođaja na jedan dan do dva uz trudove.

Šejhul-islam Ibn Tejmije je rekao:

"Krv koju žena vidi kada joj počnu trudovi, smatra se nifasom." Prema njemu, dakle, nije ograničeno na dva do tri dana prije poroda, a pod trudovima on misli na one koji se pojave neposredno pred porođaj, jer krv koja izađe prije porođaja bez trudova, ne smatra se nifasom. Pored toga, učenjaci su se razišli da li nifas ima donju i gornju granicu trajanja.

On je također u poslanici nazvanoj "El-Esma-u-lleti a'llekaš-šariu' el-ehkame biha" - "Imena za koja je Zakonodavac vezao propise" (str. 37.), rekao: "Nema ograničenja za najkraće i najduže trajanje nifasa. Na primjer, ako pretpostavimo da žena ima krvarenje (poslije porođaja, op. prev.) više od četrdeset, šezdeset ili sedamdeset dana koje joj potom prestane, sve će se to smatrati nifasom. Međutim, ako joj krvarenje ne bude prestajalo, onda će se nifas računati četrdeset dana, a sve

preko toga neće. Tako se navodi u predajama, a usto, kod većine žena nifas traje četrdeset dana."

Shodno tome tvrdim: žena koja bude krvarila više od četrdeset dana, ako joj se ukažu znakovi prestajanja krvarenja, onda će sačekati da isto i prestane. U suprotnom, ako se ne ukažu, onda će se okupati kada napuni četrdeset dana jer je to slučaj sa većinom žena. Međutim, ako to bude u vrijeme hajza, tada će sačekati da joj prođe vrijeme hajza. Ukoliko joj se tada krvarenje završi, to će smatrati svojim uobičajenim hajzom po kojem će ubuduće postupati. Međutim, ako joj se krvarenje produži, to će se onda smatrati istihazom.

Ako bi se desilo da joj krvarenje prestane prije četrdeset dana, smatraće da joj je nifas završio, pa se može okupati, klanjati, postiti i imati odnos. Međutim ako se desi da prekid krvarenja bude na manje od jednog dana, to se neće tretirati završetkom nifasa, što je stav učenjaka Ibn Kudame.

Osim toga, nifas će stupiti na snahu samo ukoliko žena rodi plod kojem su se počele formirati konture ljudskog bića. Ako bi se desilo da pobaci plod kojem se nisu počele formirati konture, krvarenje joj se prilikom toga neće smatrati nifasom, već bolesnom krvi i za nju će važiti

propisi one žene koja ima istihazu. Najmanje vrijeme u kojem se može razaznati slika insana u plodu je osamdeset dana od početka trudnoće, a u većini slučajeva to se dešava nakon devedeset dana.

Propisi vezani za nifas

Isti propisi koji važe za hajz važe i za nifas, osim u nekoliko stvari:

Prva: Priček, jer se gleda kada je stupio razvod na snagu ne uzimajući u obzir nifas. Naime, ako se razvod desio prije poroda, priček završava sa njim, nevezano za stanje nifasa, a ako se desio nakon poroda, onda će sačekati da joj se vrati hajz i mjeriti njime, što je ranije objašnjeno.

Druga: Zakletva da čovjek neće općiti sa ženom duže od četiri mjeseca (ar. el-iila). Naime, period nifasa se ne računa u ta četiri mjeseca, dok se hajz računa.

Objašnjenje značenja el-iila: To je da se čovjek zakune da neće više nikad spolno općiti sa suprugom ili na period duži od četiri mjeseca. Ako se zakune, a ona bude tražila da sa njom opći, postavi mu se rok od četiri mjeseca od momenta zakletve. Ukoliko rok istekne, a on joj ne priđe, kadija će ga prisiliti da joj priđe, ili u suprotnom da joj dadne razvod ako ga ona bude zahtijevala. Ako za vrijeme

tog roka žena bude imala nifas, on se neće računati u okviru istog; za razliku od hajza, čije se vrijeme računa u tom roku.

Treća: Punoljetstvo nastupa sa pojavom hajza, a ne nastupa sa pojavom nifasa, jer nije moguće da žena zatrudni prije nego dobije hajz.

Četvrta: Ako krvarenje hajza prestane, a potom se ponovno vrati dok traje isti uobičajeni ciklus, to će se tretirati hajzom bez sumnje. Na primjer: ako joj ciklus traje osam dana, pa joj krv prestane nakon četiri dana, potom bude bez krvi dva dana, a zatim joj se krvarenje vrati sedmi i osmi dan od početka ciklusa, sve će se to smatrati hajzom. U tome se nifas razlikuje tako što ako prestane teći krv na nekoliko dana prije nego napuni četrdeset, a potom joj se krv opet vrati prije četrdeset dana, to krvarenje će se smatrati nejasnim. Stoga, bit će joj obaveza da klanja i posti ono što je farz, međutim, zabranjen joj je spolni odnos kao da ima hajz. Potom će imati obavezu da nakon što se očisti, da naposti farz koji je postila za vrijeme te nejasne krvi. Ovo je poznati stav u hanbelijskom mezhebu.

Međutim, mišljenje koje je ispravnije je to da krvarenje koje joj se povrati nakon prekida u vremenu nifasa, sve će

se to smatrati nifasom. U suprotnom, to jeste ako joj se pojavi krvarenje nakon perioda nifasa, to će se smatrati hajzom, a ako joj se produži isticanje krvi bez prekida, onda će to biti istihaza.

Ovaj stav sličan je stavu imama Malika kojeg prenosi Ibn kudame, a isti glasi: "Ako vidi krv dva do tri dana nakon prekida, onda je to krv nifasa, a u suprotnom će biti krv hajza." Osim toga, to proizilazi i iz stava kojeg je izabrao Šejhul-islam Ibn Tejmije. Kada je posrijedi krv, ne postoji nešto što je nejasno. Nejasnoća je relativna, te ju ljudi različito tumače shodno njihovom znanju i razumijevanju, a Kur'an i sunnet otklanjaju svaku nejasnoću. Allah Veličanstveni nije nikoga obavezao da posti dva puta, ili da tavafi dva puta, osim da u prvoj radnji bude neki propust koji se ne može ispraviti osim sa ponavljanjem iste. A ako je rob, šerijatski obaveznik, izvršio ono što se od njega zahtijeva, u skladu sa svojim mogućnostima, obaveza je spala sa njega. Uzvišeni Allah je u tom kontekstu kazao:

﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا...﴾ [البقرة: 286]

"Allah svaku osobu obavezuje samo onoliko kolike su njene mogućnosti." (El-Bekara: 286.).

﴿فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمِعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ ۚ وَمَنْ

يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾﴾ [التغابن: 16]

"Pa Allaha se bojte koliko god možete." (Et-Tegabun: 16.). Peta razlika između hajza i nifasa: ako se ženi završi hajz prije nego je to uobičajeno, dozvoljeno je mužu da spolno opći sa njom, bez pokude. Za razliku od nifasa, u kojem ako se žena očisti prije četrdeset dana, mužu biva pokuđeno da opći sa njom, što je poznati stav u hanbelijskom mezhebu. Međutim, ispravno je da mu to nije pokuđeno. To je stav većine učenjaka, jer je pokuđenost šerijatski propis za koji treba šerijatski dokaz. Kada je ovaj propis posrijedi, nemamo nikakvog dokaza za pokuđenost. Međutim, prenosi imam Ahmed od Osmana ibn Ebi A'sa da mu je supruga prišla radi spolnog odnosa prije nego je isteklo četrdeset dana nifasa, pa joj je rekao: "Nemoj mi prilaziti." No, ovdje nema konkretnog dokaza za pokuđenost, jer je moguće da joj je to rekao prevencije radi, strahujući da joj čistoća nije zasigurno nastupila, ili da joj ponovo ne krene krv zbog odnosa, ili zbog nekog drugog razloga. Allah najbolje zna.

*

Sedmo poglavlje: Upotreba sredstava koja sprečavaju ili potiču hajz, te upotreba sredstava koja sprečavaju trudnoću ili izazivaju pobačaj

Upotreba sredstava koja sprečavaju hajz je dozvoljena pod dva uvjeta:

Prvi: Da se žena ne boji neke štete po sebe. Ako se bude bojala da je može snaći neka šteta, onda joj nije dozvoljeno da koristi to određeno sredstvo. Uzvišeni je rekao:

﴿... وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ ...﴾ [البقرة: 195]

"I svojim rukama se u propast ne bacajte." (El-Bekara, 195.).

﴿... وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴾ [النساء: 29]

"I sami sebe ne ubijajte. Allah je, doista, prema vama milostiv." (En-Nisa, 29.). Drugi: Da to učini uz dozvolu muža, ako se sprečavanje hajza njega tiče kao na primjer da žena bude u pričeku nakon što ju je razveo. Pa ako bi tada upotrijebila ono što sprečava hajz, želeći

produžiti priček, a time i njegovu obavezu da ju izdržava, to joj ne bi bilo dozvoljeno ukoliko joj on isto ne dozvoli. Osim toga, ako se potvrdi da sprečavanje hajza sprečava začće, onda opet mora biti uz muževu dozvolu. Međutim, iako je dozvoljena upotreba tih sredstava uz navedene uvjete, ipak je bolje ne koristiti ih, osim ako za time zaista postoji potreba budući da je prepuštanje prirodnih procesa takvim kakvi jesu, zdravije i sigurnije.

Sredstva koja izazivaju hajz su također dozvoljena uz dva uvjeta:

Prvi: Da to ne radi kako bi izbjegla izvršavanje vjerskih obaveza kao na primjer da to upotrijebi uoči nastupa ramazana, da ne mora postiti, ili da ne mora klanjati i slično tome.

Drugi: Da bude uz dozvolu muža, jer ga hajz sprečava da se sa njom u potpunosti naslađuje. Dakle, ženi nije dozvoljeno upotrijebiti ono što će uskratiti njenom mužu pravo osim ako on to dozvoli. Isto tako, dozvola muža je uvjet ako bi ona bila razvedena u pričeku, jer time ubrzava gubljenje muževog prava da ju vrati u okrilje braka.

Dvije vrste sredstava koja sprečavaju trudnoću:

Prva: Sredstva koja trudnoću trajno sprečavaju. Ova sredstva nisu dozvoljena, jer uzrokuju neostvarivanje potomstva, što je suprotno ciljevima Zakonodavca koji želi umnožavanje islamskog ummeta. Također, to nije dozvoljeno ni radi toga što ona ne može biti sigurna da joj neće umrijeti djeca koju već ima, pa da ostane u starosti sama.

Druga: Ona koja sprečavaju trudnoću na ograničeno vrijeme. Na primjer da žena učestalo rađa, zbog čega je iscrpljena, pa želi da odgodi trudnoću kako bi mogla biti trudna svake dvije godine i slično tome. Ovo je dozvoljeno uz uvjet da bude sa dozvolom muža, te da nema po nju nikakvih štetnih posljedica. Dokaz tome je što su ashabi u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ejakulirali izvan rodnica, kako im žene ne bi zatrudnile, pa im Poslanik to nije zabranio.

Situacije u kojima se koriste sredstva koja izazivaju porod ili pobačaj, dijele se u dvije vrste:

Prva: One u kojima je cilj pobačaj. Ako se to želi nakon što je plod oživio, to je zabranjeno bez imalo sumnje, jer se time čini bespravno ubistvo nevinog koje je zabranjeno Kur'anom, sunnetom i konsenzusom muslimana. A ako bude prije nego je plodu udahnuta duša, učenjaci su se po

tom pitanju razišli. Jedni tvrde da je to dozvoljeno, a drugi da nije. Neki kažu da je dozvoljeno dok plod ne postane zakvačak (ar. el-'alek), a to je prije nego napuni četrdeset dana; a neki to dozvoljavaju pod uslovom da se nisu formirale konture čovjeka.

Međutim, najpreče je ustanoviti da to nije dozvoljeno osim ako za tim postoji jaka potreba, kao na primjer da žena bude u bolesti zbog koje ne može podnijeti trudnoću i tome slično. Međutim, ako trudnoća toliko odmakne da su se plodu formirale konture čovjeka, onda je to zabranjeno. Allah najbolje zna.

Druga situacija: One u kojima nije cilj uništenje ploda, kao na primjer da se želi izazvati porođaj pred sami kraj trudnoće. Ovo je dozvoljeno pod uvjetom da u tome ne bude štete ni po majku, niti po dijete, te da se ne mora izvršiti operacija. U slučaju da se operacija treba izvršiti, onda imamo četiri stanja:

Prvo: Da majka i dijete budu živi. Tada operacija nije dozvoljena osim ako je u pitanju nužda tako da će normalan porod biti opasan. Tijelo je dato u emanet čovjeku, da ga pazi i čuva, pa nije dozvoljeno da sa njim postupa tako što će mu štetiti osim da u tome bude veća

korist. Također, neko može smatrati da je rješenje u operaciji, a iz nje može proizaći još veća šteta.

Drugo: Da su majka i dijete preselili. Tada nije dozvoljeno raditi operaciju da se izvadi dijete, jer u tome nema nikakve koristi.

Treće: Da majka bude živa, a dijete da je preselilo. Tada je operacija dozvoljena pod uvjetom da se ne nanese šteta majki jer uglavnom nema načina da se plod odstrani bez operacije, a ostanak mrtvog ploda u stomaku može izazvati dodatne komplikacije koje će joj onemogućiti da ubuduće zatrudni.

Četvrto: Da je majka preselila, a da je dijete živo. Ako nema nade da dijete može ostati živo, onda nije dozvoljeno raditi operaciju.

Dočim, ako postoji nada da će dijete preživjeti, onda je ispravno da je dozvoljeno izvršiti operaciju i izvaditi dijete, iako neki kažu da nije, jer je to po njima unakažavanje. To je odabir i Ibn Hubejre, koji kaže u djelu El-Insaf: "To je preče." No, to važi posebno za naše vrijeme kada operacija nije unakažavanje, jer se stomak razreže, a potom zašije. Također, svetost živog bića veća je od svetosti umrlog, te je obaveza živo biće spasiti. Allah najbolje zna.

Napomena: U spomenutim situacijama u kojima je dozvoljeno prekinuti trudnoću, to mora biti uz saglasnost muža.

Sa ovime smo okončali ova pitanja na sažet način tako što smo pojasnili ona najosnovnija. Inače, ova tematika sadrži mnogo pitanja i pojašnjenja za različite situacije koje se ženama mogu desiti. To je, jednostavno kazano, nepresušno more. No, onaj ko spozna osnove i opća pravila u stanju je da uz pomoć analogije, ogranke ovih pitanja razumije na temelju tih pravila, te da tako spozna njihove propise. Svaki muftija treba da zna da on predstavlja posrednika između Allaha i Njegovih stvorenja, u dostavljanju i pojašnjavanju onoga što su donijeli poslanici. Pored toga, on je odgovoran da dostavi ono što se nalazi u Kur'anu i sunnetu, jer su to dva izvora koja je čovjek dužan da razumije, te da po njima postupa. Treba imati na umu da je svaki stav koji je suprotan Kur'anu i sunnetu pogrešan, te da ga je obaveza zanegirati i ne postupati po njemu. Čak i ako ustvrdimo da je njegov pobornik mudžtehid koji je opravdan za svoju grešku i da će biti nagrađen za trud koji je uložio da dopre do istine, iako je pogriješio. Međutim, onaj ko zna da je neki stav pogrešan, nije mu dozvoljeno da ga slijedi.

Također, muftiji je obaveza da očisti nijet, da postupa iskreno u ime Allaha, te da od Njega traži pomoć u svakom pitanju koje mu se postavi i da od Njega traži postojanost i nadahnuće ka onome što je ispravno.

Povrh toga, obaveza mu je da odgovor potraži u Kur'anu i sunnetu, te eventualno i u govoru učenjaka koji će mu pomoći da spomenuta dva izvora razumije.

Često se dešava da čovjek traži odgovor za neko pitanje u govorima učenjaka, pa potom ne pronađe ono uz što bi mu se duša smirila, a možda čak ne nađe nikakva spomena o tome. No, kada pogleda u Kur'anu i sunnetu, za kratko vrijeme naiđe na odgovor koji mu je potreban, a to biva shodno iskrenosti čovjeka, te nivou njegovog znanja i razumijevanja.

Isto tako, muftiji je obaveza da ne bude brzoplet sa donošenjem propisa u osjetljivim pitanjima, već da bude staložen. Koliko je samo situacija u kojima se požurilo sa propisom, da bi se za kratko vrijeme ispostavila njegova neispravnost, pa možda čak i ne bude u stanju da zaustavi posljedice koje su proistekle iz te greške.

Zatim, ako narod bude poznavao muftiju po staloženosti i provjeri informacija, smatraće ga ozbiljnim i imat će

Poslanica o prirodnoj ženskoj krvi (propisi hajza, istihaze i nifasa)

pozdanja u njega. Dok, ako bude ishitren, mnogo će griješiti i ljudi neće imati pouzdanja u njegove fetve, što će ga učiniti beskorisnim kada je posrijedi njegovo znanje.

Allaha molimo da uputi na pravi put nas i našu braću muslimane, te da se pobrine o nama i da nas sačuva od skretanja. On je plemeniti Koji mnogo daruje i neka su selam i salavat na našeg vjerovjesnika Muhameda, njegovu porodicu i sve ashabe. Hvala Allahu Koji nam omogućava da Njegovom dobrotom upotpunimo dobra djela.

Ovo djelo je priveo kraju

Muhammed es-Salih El-Usejmin,

na petak, ujutro,

14. šabana, 1392. hidžretske godine.

*

Indeks

Poslanica o prirodnoj ženskoj krvi (propisi hajza, istihaze i nifasa)	1
Prvo poglavlje: DEFINICIJA HAJZA I NJEGOVA SVRHA	6
Drugo poglavlje: VRIJEME I TRAJANJE HAJZA	8
Treće poglavlje: Neuobičajene pojave u hajzu	19
Četvrto poglavlje: Propisi vezani za hajz	24
Peto poglavlje: Propisi vezani za istihazu	43
Šesto poglavlje: Propisi nifasa.....	51
Sedmo poglavlje: Upotreba sredstava koja sprečavaju ili potiču hajz, te upotreba sredstava koja sprečavaju trudnoću ili izazivaju pobačaj	57